

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ОБРЕТЕНОВ“ – РУСЕ

гр.Русе, ул.„Никола Табаков”, № 4 тел.: Дирекция и администрация: 082/86-15-19;

Счетоводство: 082/86-15-18; ЗДУД: 082/86-15-17

e-mail: ou_nobretenov@abv.bg

website: nikolaobretenov.weebly.com

УТВЪРДИЛ:.....

ЕМИЛ ТЮЛЕКОВ

Директор на ОУ „Никола Обретенков“ – Русе

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРИОБЩАВАНЕ

НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

В ОУ „НИКОЛА ОБРЕТЕНОВ”

ЗА УЧЕБНАТА 2016/2017 ГОДИНА

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета на Педагогически съвет (Протокол №14/10.09.2016 г.) и е утвърден със заповед на директора на ОУ „Никола Обретенков“ – Русе №39/15.09.2016 година

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОУ „НИКОЛА ОБРЕТЕНОВ“ - РУСЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ОСИГУРЯВАНЕТО НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРОБЛЕМА.

Глобализацията, възможностите за пътуване, живеене, учене и работа в чужди страни, създадоха условия в Република България все по-често са срещат представители на различни култури, ценности, норми, традиции и гледни точки. Това води до необходимостта от приобщаване и интегриране на децата от различните етнически групи към образователната среда. Налага се изграждането на един нов комплекс от умения за общуване и познания за другите; за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване; за толерантност към другите – и понякога към самите себе си.

Начините за приобщаване на децата и учениците са много и най-разнообразни, но в основната си част са базирани на образователни мерки. От една страна, се насърчава ученето през целия живот: специални програми обхващат децата от най-ранна възраст. От друга, се набляга на интеркултурното образование, умението за общуване с представители на различни култури, съзнателно изграждане на толерантност; особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Четири са групите деца и ученици, които в Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/ са определени като уязвими или с потребности от допълнителна работа:

- 1. Деца и ученици в риск**(от ранно напускане на училище; със слаба мотивация за постигане на по-високи резултати в обучението и развитието; жертва на насилие и тормоз; жертва на въвлечане в трафик на хора; полусираци и сираци, с родители емигранти; с девиантно поведение; участващи в употреба и/или разпространение на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати; участващи и склонни към развиването на зависимости към хазартни игри; от етническите малцинствени групи).
- 2. Деца и ученици със специални образователни потребности(СОП).**
- 3. Деца и ученици с изявени дарби.**
- 4. Деца и ученици с трайни здравословни проблеми.**

Въздействието върху всеки представител от тези групи е предизвикателство пред учителите, което неизбежно води до промяна на традиционните педагогическите практики и създава нова обучителна ситуация за намиране на начини за учене и напредък за всяко дете.

Най-важното в образователната практика и взаимодействието с учениците от тези четири групи в посока на тяхното успешно приобщаване и осигуряване на равни възможности за обучение и развитие е да се прояви разбиране за тяхното различие. Ученето да се свързва със силните им страни и интересите им, а учителят да е посредникът, който да планира и улеснява процеса. Неговото майсторство следва да е в откриването на точките на включване на всяко дете в ученето, в събуждането и поддържането на желанието му да знае и изследва, в търсенето и в намирането на форми, отговарящи на засиления интерес и в прилагане на решения за активното му участие. Взаимоотношението между учителя и ученика е същината на обучението.

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА В УЧИЛИЩЕ.

Изключително важна предпоставка за успешното социално и образователно включване на учениците от уязвимите групи е промяна в нагласите в обществото спрямо тях. Това обуславя необходимостта от провеждането на системни дейности в училищната среда за преодоляване на тези субективни бариери и за промяна на стереотипите в начина, по който те се представят и възприемат от обществото. Тези дейности следва да протичат успоредно с решаването на всички трудности, свързани с приобщаването и успешно включване на учениците в учебно-образователния процес.

До момента ОУ „Никола Обретенов“, Русе осъществява дейността си, стараяйки се да предостави на своите ученици равен достъп за обучение, подкрепа на специфичните потребности и затруднения в обучението, подкрепа за усъвършенстване и развитие на индивидуалните възможности като:

- реализира план-приема на ученици в I клас съгласно утвърдените критерии;
- осигурява възможности за включване в допълнително обучение на учениците с по-ниски резултати по учебните предмети, както и за учениците с изявени дарби и високи постижения в ученически състезания и олимпиади чрез:
  1. *включване на ученици в проекти;*
  2. *консултации по учебните предмети с приоритетна насоченост към учениците с обучителни затруднения;*
  3. *успешно включване в проект „Твоят час“;*

4. *предвижда се включване в Националната програма „Ученически олимпиади и състезания” през учебната 2016/2017 година – за ученици с изявени дарби, постижения и високи резултати в олимпиади и състезания.*

- утвърждаване на тематични разпределения на класните ръководители за часа на класа в началото на всяка учебна година, в които са заложили теми за провеждане на часове, с които да се осъществи първична и обща превенция на риска от употребата на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати, превенция на риска от ранно забременяване и предаването по полов път болести, превенция на рисковото поведение и др. теми, свързани със здравното и гражданско образование, които могат да се провеждат и съвместно с педагогическия съветник и външни специалисти;
- предоставяне възможност за консултиране, сътрудничество и подкрепа на учениците;
- в паралелките, в които се обучават ученици от тази уязвима група седмичното разписание на часовете е съобразено и изготвено така, че учебните часове да се провеждат само в една класна стая, за да се облекчи придвижването на учениците с двигателни затруднения;
- за учениците, които са с трайни здравословни проблеми - одобряване преминаването им в индивидуална форма на обучение и утвърждаване индивидуални учебни планове и програми, по които да се проведе обучението им;
- удовлетворяване желанието за обучение в самостоятелна форма на обучение.

III. НОРМАТИВНА РАМКА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ.

В образователната система се извършиха важни промени, насочени към интегриране на деца със СОП, на деца от малцинствата и ограничаване на броя на отпадащите от училище. Все повече се налага и т. нар. социален модел, който отчита образователните потребности и потенциалните възможности на децата за обучение, както и различните въздействия на средата.

Текущите приоритети на Министерството на образованието и науката /МОН/ включват повишаване на качеството на образованието, развитие на личността и културна интеграция чрез поощряване на артистичните таланти, обучението по религия, извънкласните и извънучилищните дейности, преподаване на поне два чужди езика, както и въвеждане на нови учебни програми.

Българската образователна система се стреми също така да приложи европейските изисквания относно здравното образование, гражданското образование, екологичното образование и информационните технологии. Налице са и планове за подобряване на системата за квалификация на учителите.

По отношение на образованието, свързано с децата със СОП, приоритет на МОН е предоставянето на достъп до образование на всички деца с увреждания, практическото осъществяване на интегрирано обучение във всички степени на образованието, както и подобряването на законодателството, свързано с насочването за обучение в специални училища.

Разработването и въвеждането на настоящата Училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на учениците от уязвимите групи в училището е на основание и в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/, обн., ДВ, бр. 79/13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г., ДОС за приобщаващо образование, Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020), Национална стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“, Националният план за интегриране на деца със СОП и/или хронични заболявания в системата на народната просвета, Наредба № 1 на МОН за обучение на деца и ученици със СОП, Училищната стратегия за развитие на училището за периода 2016-2020 г. и във връзка с успешното прилагане на Училищна програма за превенция на ранното напускане от училище /УППРНУ/.

IV. ПРИОРИТЕТНИ ЦЕЛИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ:

1. Обхващане на учениците от уязвимите групи в образователната система чрез комплекс от ефективни мерки и дейности и изграждане на съответната подкрепяща среда за тях, следвайки приетите национални политики, свързани с предоставянето на равни възможности и приобщаване на учениците от уязвимите групи.
2. Спомагане за успешно реализиране на Стратегията на училището за периода 2016-2020 г.
3. Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението.
4. Развиване на условия и гаранции за приобщаващо образование и интегрирано обучение в училище, съобразно индивидуалните и специфични потребности на учениците.

IV. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ:

1. Провеждане на системни и последователни дейности в посока преодоляване на субективните бариери в училищната общност, свързани с нагласите и начина, по който се представят и възприемат учениците от уязвимите групи.
2. Повишаване на уменията, компетентностите и педагогическите практики на учителите, отнасящи се до специфичните потребности на учениците от уязвимите групи и прилагането на нова учебна ситуация, според която се търсят и намират начини за учене и напредък на всяко дете.
3. Надграждане на постигнатите положителни резултати в предоставянето на равни възможности за достъп до качествено обучение и развитие на учениците от уязвимите групи.

V. УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ

I. Мерки, чрез които да се обхванат <u>учениците в риск:</u>	Дейности	Участници/Отговорни лица в/по изпълнението на мерките и дейностите	Контрол по осъществяване на мерките/ дейностите
<p><u>Мярка 1:</u> Повишаване на квалификацията на учителите и педагогическите специалисти</p>	<p>1. Включване на учителите и педагогическите специалисти в обучения с практическа насоченост за повишаване на уменията за ранно разпознаване на ученици жертви на насилие и тормоз, жертва на въвлечане в трафик на хора; обучения за работа с ученици с девиантно поведение, със слаба мотивация за учене; обучения за рисковете от употребата и развиването на зависимости към алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати, към участието и развиването на зависимости към хазартни игри; обучения за повишаване на информираността на здравното и гражданско образование на учениците; за работа с родители на ученици в риск.</p>	<p>УК за квалификация, педагогически специалисти</p>	<p>Директор, ЗДУД</p>

	2. Представяне на получените знания и умения от посетените обучения и квалификации на заседания на МО и/или на тематични педагогически съвети, съгласно плана на МО и Плана за вътрешноучилищна и външноучилищна квалификация.	Учители и председатели на МО	Директор, ЗДУД
	2. Ранно оценяване на развитието на детето и ученика в риска от обучителни затруднения .	Учители, психолог	Директор, ЗДУД
	3. Създаването на условия за усвояване на специфични знания и умения на деца в риск. Практическо прилагане на получените знания и умения от посетените обучения / семинари / обмени на опит и добри практики.	Учители	Директор, ЗДУД
	4. Прилагане на подходящи техники и подходи за намаляване на стреса и осигуряване на плавен преход към овладяване на официалния език-обучение чрез опита (преживяванията), консултации, чрез критична самооценка от страна на участниците на собствената им работа и др.	Учители, ресурсен учител	Директор, ЗДУД
<u>Мярка № 2:</u>	1. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск.	ЗДУД	Директор
Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението и осигуряване на възможности за прилагане на приобщаващо/интегрирано обучение в училище	1. Гарантиране правото на всяко дете и ученик на достъп до училище и правото му на качествено образование.	Учители	Директор, ЗДУД
	2. Недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование	Учители	Директор, ЗДУД
	3. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик –индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите.	Учители	Директор, ЗДУД
	4. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в	Учители	Директор, ЗДУД

	живота му.		
	5. Включване на учениците в различни национални програми, свързани с риска/рисковете и приобщаването и/или интегрирането в образователната система във взаимодействие с родителите.	Учители	Директор, ЗДУД
<u>Мярка 3:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Консултиране на учениците и родителите за възможностите, които регионалните центрове за подкрепа на личностното развитие предоставят, чрез работата на регионалните екипи за личностно развитие, като възможност за допълнителна подкрепа.	Екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД
	2. Сътрудничество между всички участници в процеса –училището, детето/ученика, семейството и общността.	Учители	Директор, ЗДУД
	3. Намаляване влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на училището	Учители	Директор, ЗДУД
	4. Предоставяне на индивидуални консултации с психолог и социален педагог	психолог и социален педагог	Директор, ЗДУД, НПО
	5. Участие в проекти, свързани с обучителни затруднения на деца в риск и дейности по интереси;	УК по проектите	Директор, ЗДУД
<u>II. Мерки, чрез които да се обхванат учениците със СОП:</u>			
<u>Мярка 1:</u> Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението и осигуряване на възможности за прилагане на интегрирано обучение	1. Определяне на индивидуална учебна програма/ план за работа, съответстваща на възможностите на ученика. Учителите с помощта на специалистите следва да определят подходите и формите на работа с ученика, както и темите от учебното съдържание. Програмата трябва да следва интересите на ученика, но също така тя трябва да бъде и съобразена с учебната програма на класа или да е създадена за конкретен ученик. Може да включва някои от	Ресурсен учител, екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД

в училище	задължителните теми по съответния учебен предмет, но може да бъде допълнена, адаптирана или направена по мярка на ученика, така че да му осигури равностоен обучителен опит като този на неговите връстници.		
	2. Повишаване на компетенциите и уменията на учителите чрез включване в обучения, курсове, семинари за развиване на уменията за ранно разпознаване на ученици с обучителни затруднения.	Класни ръководители, УК за квалификациите на педагогическите специалисти	Директор, ЗДУД, Обществен съвет
	3. Поведенческа терапия с децата и учениците със СОП.	Ресурсен учител, логопед, психолог	Директор, ЗДУД
	4. Специализирани занимания по изкуства и спорт.	Ресурсен учител, логопед, психолог	Директор, ЗДУД
<u>Мярка 2:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Консултиране на родителите по въпросите за развитието и затрудненията в обучението и възможностите за оказване на допълнителна подкрепа, според ЗПУО.	Ресурсен учител, класен ръководител, екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД
	2. Работа с децата и учениците за приемане на различието-изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в класа	Ресурсен учител, класен ръководител	Директор, ЗДУД
	3. Осигуряване на равни възможности за спорт, отдих, туризъм и активно участие в училищния живот.	Ресурсен учител, класен ръководител	Директор, ЗДУД
<u>III. Мерки, чрез които да се обхванат ученици с изявени дарби</u>			
<u>Мерки, чрез които да се обхванат ученици с изявени дарби</u>	1. Извършване на дейности за проучване и ранно откриване на ученици с изявени дарби, заложи и способности и насърчаване на развитието и реализацията им.	Класни ръководители, Учители	Директор, ЗДУД

	2. Подпомагане включването на ученици с изявени дарби в различни общински и национални програми за закрила на деца с изявени дарби	Класни ръководители, Учители	Директор, ЗДУД
	3. Оказване на съдействие и подкрепа при подготовката и изявата на учениците в различни общински, регионални, национални и международни конкурси, състезания, олимпиади.	Класни ръководители, Учители	Директор, ЗДУД
	4. Да бъдат предлагани за награди и отличия на училищно,общинско, национално и международно ниво.	Класни ръководители, Учители	Директор, ЗДУД
IV. Мерки, чрез които да се обхванат ученици с <u>трайни здравословни заболявания</u>			
<u>Мярка 1:</u> Осигуряване на свободен достъп и придвижване до и в училище	1. Лесно откриване на архитектурните елементи в сградата	Директор	Директор, ЗДУД
	2. Наличие на санитарно-хигиенни и спомагателни помещения – на първия етаж в сградата.	Директор	Директор, ЗДУД
	3. При възможност изграждане на вътрешен асансьор или друго приспособление в училище за безопасно и безпроблемно придвижване на учениците с двигателни затруднения.	Директор	Директор, ЗДУД
<u>Мярка 2:</u> Предоставяне на равен достъп до качествено обучение и образование	1. Адаптиране на съоръжения за учене и игра, подходящи за деца и ученици с увреждания;	Учители	Директор, ЗДУД
	2. Осигуряване на равни възможности за обучение в училище чрез предлагане и прилагане на формите за обучение и училищни учебни планове, според ЗПУО.	Директор, ЗДУД, Учители	Директор, ЗДУД
	3. Достъпност на интернет пространството и подходящи условия за използване на информационните технологии;	Учители	

<u>Мярка 3:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Повишаване степента на информираност на обществото за проблемите и възможностите на учениците с трайни увреждания и промяна в нагласите спрямо тях чрез инициране и участие в срещи, дискусии, семинари, работа по проекти и др.	Класни ръководители, учители, ресурсни учители, мед. лице	Директор, ЗДУД
	2. Осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация на децата и учениците;	мед. лице	Директор, ЗДУД
	3. Консултиране на родителите и учениците за формите на обучение в училище, според ЗПУО и прилаганите към тях училищни учебни планове.	Класни ръководители, учители, ЕПЛР	Директор, ЗДУД
	4. Консултиране на учениците и родителите за възможностите, които регионалните центрове за подкрепа на личностното развитие предоставят, чрез работата на регионалните екипи за личностно развитие, като възможност за допълнителна подкрепа.	Екип за подкрепа за личностно развитие	Директор, ЗДУД

VI. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА.

Изпълнението на мерките и дейностите на училищната програма се осигурява основно чрез средствата на училищния бюджет. За тяхното по-ефективно и по-глобално обезпечаване е необходимо да се предприемат последователни действия за осигуряване на финансов ресурс чрез кандидатстване по общински, национални програми и европейски програми, както и към български и чуждестранни неправителствени организации.

VII. АКТУАЛИЗИРАНЕ, ОТЧЕТНОСТ И МОНИТОРИНГ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА.

Училищната програма е отворена към допълнения и актуализиране и следва да се спазва от всички педагогически специалисти, работещи в училището.

С цел по-висока ефективност на мерките и дейностите от настоящата програма ще се осъществява текущ мониторинг и контрол от директора на училището и заместник-директора по учебната дейност през цялата учебна година.

В края на всяка учебна година ще се изготвя отчетен доклад за изпълнението на програмата, който ще бъде представен пред педагогическия съвет на училището.